ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

Centralisering og skolelukninger

24.000 børn ramt af skole-lukninger

Siden 2008 har 24.000 folkeskoleelever oplevet, at deres skole er lukket. Geografisk er det især børn fra Fyn, Syd- og Nordjylland, som har oplevet skolelukninger. Skolelukningerne har især ramt i de tyndtbefolkede dele af landet. Andelen af eleverne, der har oplevet en skolelukning, som bor i et tyndtbefolket område, er dobbelt så stor som andelen for alle skoleelever, der bor i et tætbefolket område. Det er samtidig oftest børn af ufaglærte og faglærte, hvis skole lukker.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**
& stud.polit. **Rasmus Salmon**

8. oktober 2018

Analysens hovedkonklusioner

- 24.000 folkeskoleelever oplevede en skolelukning fra 2008 til 2015.
- Sjællandske børn er underrepræsenterede, når det gælder om at have oplevet, at deres skole er lukket. Fynske skoleelever har derimod været relativt hårdt ramt i forhold til skolelukninger. Det samme gælder skoleeleverne i Syd- og Nordjylland.
- Børn af universitetsuddannede udgør ca. 9 pct. af de børn, der fik lukket deres skole, mens de udgjorde 16 procent af alle danske skolebørn i samme periode. Omvendt har ufaglærte og faglærte i højere grad oplevet, at deres børns skole er lukket. Ufaglærte og faglærtes børn udgør ca. 60 pct. af de børn hvis skole er lukket, mens de blandt danske skolebørn udgjorde 52 pct.
- Hver fjerde af de ramte børn boede i et tyndtbefolket område, mens kun hvert tiende danske skolebarn i folkeskolen boede i et af de tættest befolkede område.

Kontakt

Chefanalytiker
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 26 20 40 36
md@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

24.000 elever ramt af skolelukninger

I perioden 2008-2015 er der lukket mere end 200 folkeskoler.[1] Denne analyse ser nærmere på, hvilke skoleelever og familier, der er blevet ramt af skolelukningerne.

Det har været muligt at genfinde 178 ud af de 208 lukkede skoler. Ud af disse var 169 folkeskoler, og det er disse skoler, der vil blive analyseret i denne analyse.[2] I alt er 24.000 elever blevet direkte ramt af en skolelukning.

Det er dog muligt at endnu flere elever har været indirekte ramt af en lukning ved at man har gået på en lukningstruet skole, hvor eleverne er blevet flyttet til en ny skole tidligere end det år, hvor den gamle skole lukkede.

Endvidere har det ikke været muligt at genfinde alle skolelukninger i data, så det faktiske tal for hvor mange, der er blevet ramt af en skolelukning, vil formentligt være højere. Denne analyse beskæftiger sig kun med de 24.000 elever. Disse elever er sammenlignet med alle folkeskoleelever i perioden 2008-2015.

Over 60 pct. af eleverne, der blev ramt af en skolelukning, havde forældre hvis højeste uddannelse var enten ufaglært eller faglært. Af eleverne der ikke har oplevet en lukning, havde 52 pct. ufaglærte eller faglærte forældre. Det fremgår af figur 1, der viser andelen af elever fordelt på den længste uddannelse blandt forældrene.

Figur 1. Andel af elever fordelt efter længste uddannelse blandt forældrene

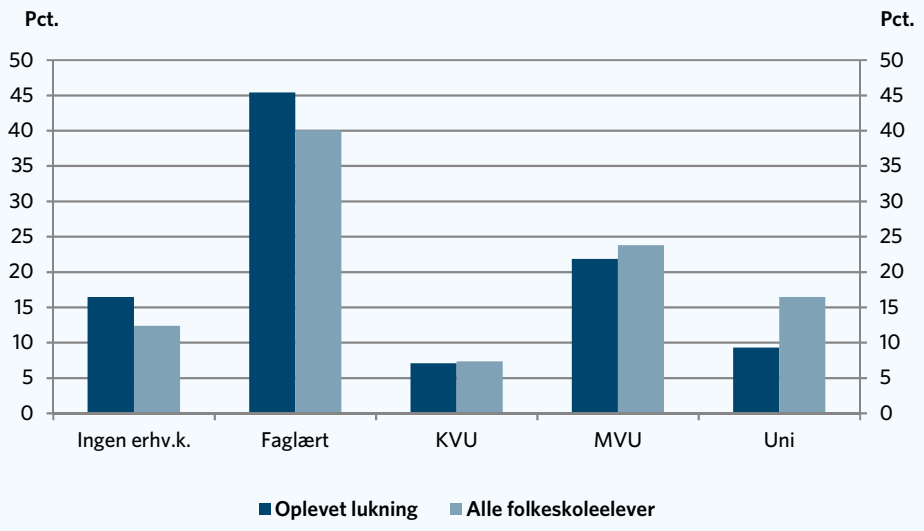

Anm: Se metodeboks 1. "Uni" dækker universitetsbachelorer samt kandidater og ph.d.. "Ingen erhvervskompetencegivende uddannelse" dækker grundskole, uoplyst, adgangsgivende uddannelser samt gymnasiale uddannelser som højeste fuldførte.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistik.

[1] https://www.ae.dk/analyser/over-200-folkeskoler-er-lukket-de-seneste-11-aar
[2] Det har ikke været muligt at finde en systematik i de skolelukninger som ikke kunne genfindes i registrene, og det antages derfor at de manglende skoler ikke vil have påvirket resultatet af analysen i en bestemt retning. Se metodeboks for mere information om metoden.

Tallene viser, at elever med forældre, der har kortere uddannelser, er overrepræsenteret i forhold til folkeskolelukninger, mens at elever, hvis forældre har lange uddannelser, er underrepræsenteret, når det kommer til lukninger.

Dette er dog ikke ensbetydende med, at den isolerede sandsynlighed for, at en skole lukker er bestemt af uddannelsessammensætningen på skolen, da andre faktorer som geografi både vil have betydning for uddannelsessammensætningen blandt forældrene og sandsynligheden for at en skole lukker.

Børn fra Fyn, Nord- og Sydjylland er oftere blevet ramt af skolelukninger

Geografisk set boede næsten 30 pct. af børnene som oplevede en lukning på Sjælland. Til sammenligning boede 42 pct. af alle skolebørnene på Sjælland. Det er særligt byen København, hvor skolebørnene er har oplevet relativt færre lukninger.

15 pct. af børnene, der oplevede en skolelukning, boede på Fyn, mens 8 pct. af alle skolebørnen i samme periode boede på Fyn. Eleverne på Fyn er således overrepræsenteret i lukkestatistikken. Derudover er Nord- og Sydjylland samt Bornholm ligeledes overrepræsenteret. Det fremgår af tabel, der viser elever, der har oplevet en skolelukning fordelt på landsdele.

Tabel 1. Elever der har oplevet en lukning fordelt på landsdel

	Oplevet lukning		Ikke oplevet lukning	
	Personer	Pct.	Personer	Pct.
Byen København	256	1,1	356.503	7,8
Københavns omegn	2.533	10,6	440.954	9,7
Nord- og Østsjælland	1.761	7,4	652.840	14,3
Vest- og Sydsjælland	2.451	10,2	466.233	10,2
Bornholm	648	2,7	30.006	0,7
Fyn	3.699	15,4	374.460	8,2
Sydjylland	4.673	19,5	634.159	13,9
Østjylland	3.322	13,9	711.823	15,6
Vestjylland	1.638	6,8	389.474	8,6
Nordjylland	2.971	12,4	497.355	10,9
I alt	23.952	100,0	4.553.807	100,0

Anm: Se metodeboks 1.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistik.

Tallene tyder på, at de store byområder er gået fri for skolelukninger, mens det særligt er i provinsen og yderområderne, hvor folkeskolerne er lukket.

Ved brug af et kvadratnet kan befolkningstætheden i de enkelte områder eleverne bor i bestemmes. Det er således muligt at bestemme mere detaljeret, hvilke områder elever, som har oplevet en skolelukning, kommer fra. Det betyder også, at områder med store forskelle inden for kommuner, hvor der er stor forskel på befolkningstætheden mellem fx storbyer og landområder, kan analyseres.

Ved brug af kvadratnettet approksimeres, hvor mange personer, der bor i en radius på en kvadratkilometer rundt om hver enkelt elev, således kan der beregnes en oplevet befolkningstæthed for hver elev, se mere i metodeboks 2.

De overordnede resultater ses i figur 2, hvor eleverne er inddelt efter befolkningstætheden, der hvor de bor. 24 pct. af de elever, der har været ramt af en skolelukning, bor i et område med en tæthed på under 100 personer pr. kvadratkilometer. Til sammenligning bor kun 12 pct. af den samlede elevmasse i sådanne tyndtbefolkede områder. Eleverne i de tyndest befolkede områder er således blevet ramt relativt hyppigere af skolelukninger end elever i mere tætbefolkede områder.

Figur 2. Andel elever fordelt på befolkningstæthed

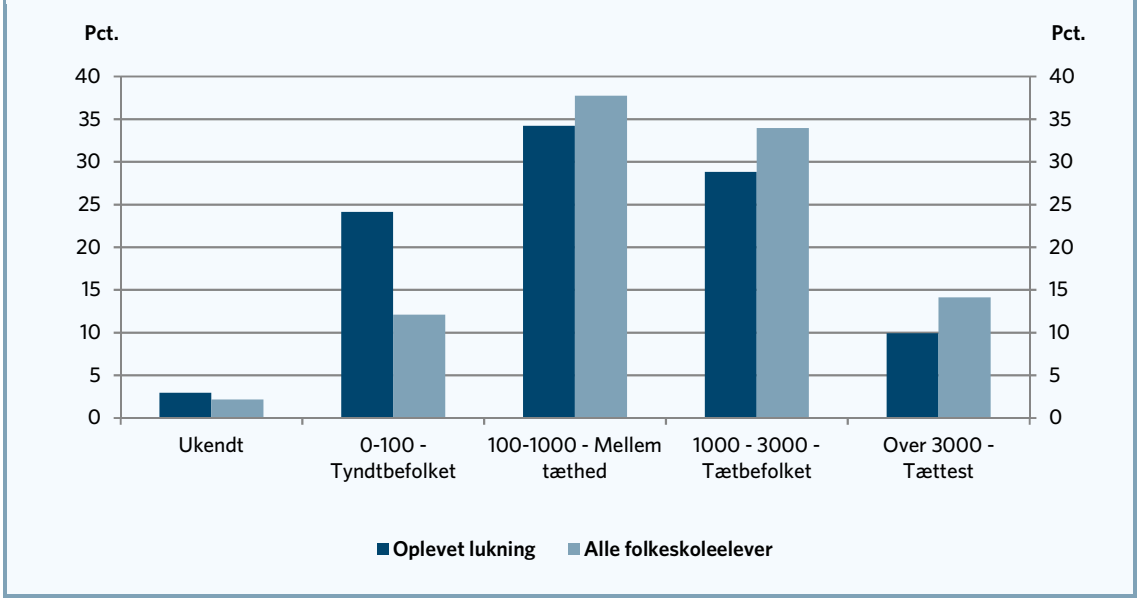

Anm: Se metodeboks 1 og 2.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistik.

Ved brug af kvadratnettet kan man yderligere analysere, hvor frekvensen af skolelukninger, har været størst. Inddeler man eleverne i 20 lige store grupper baseret på deres befolkningstæthed og ser på andelen, der har oplevet en skolelukning, er det tydeligt at skolelukningerne har ramt meget ujævnt.

Særligt to typer af områder har været ramt af skolelukninger. Bor man i et område, hvor tætheden er under 100 personer pr. kvadratkilometer, hvilket svaret til de 3 første grupper i figur 3, så er sandsynligheden for at opleve en lukning dobbelt så høj som landsgennemsnittet. Dette gælder fx tyndtbefolkede områder i mange kommuner i eksempelvis kommunerne Lolland, Stevns, Vordingborg, Assens, Nordfyn, Varde, Vejen og Lemvig.

Der er også en tendens til, at lukkesandsynligheden er høj blandt 4. mest tætbefolkede områder. Dette kan fx dække over skolelukninger i forstadsområder til København eller større byområder i provinsen.

Figur 3. Befolkningstæthed og sandsynlighed for skolelukning, 20-grupper

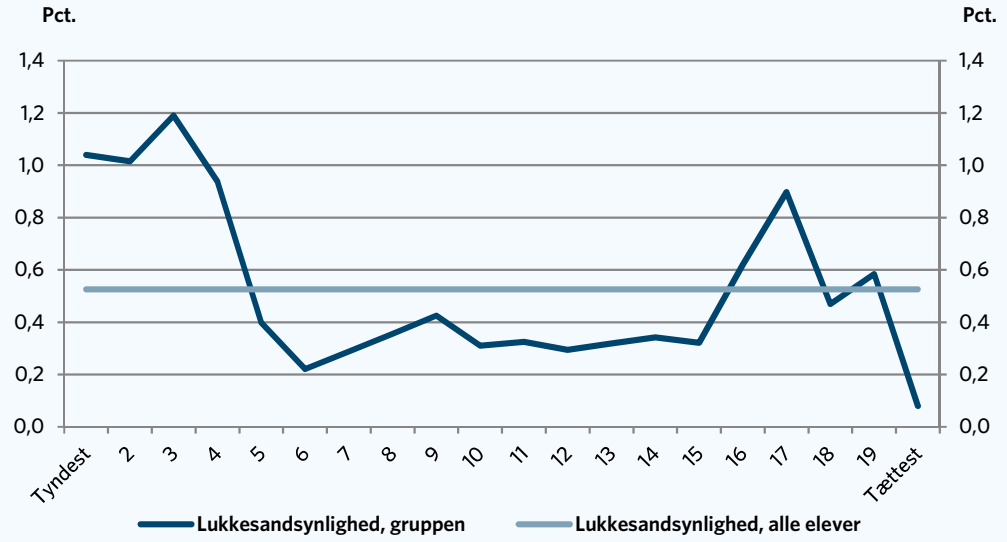

Kilde: AE pba. Danmarks statistik og folkeskolen.dk

Metodeboks 1. Populationen

AE har tidligere undersøgt og systematisk gennemgået årlige lister fra folkeskolen.dk med skolenedlæggelser. Med denne metode var det muligt at identificerer skoler der faktisk er lukket, hvor registerbaserede metoder i et vist omfang vil medtage skoler der fx er administrativt sammenlagt som værende lukket, på trods af at det kun er administrationen der er lukket og at undervisningen fortsætter på institutionen. Således blev der fundet 215 skoler der i perioden 2008-2015 er blevet nedlagt.

186 af det foromtalte 215 skoler er genfundet i undervisningsministeriets Institutionsregister ved at sammenholde skolernes navn, geografisk placering samt lukke-år for folkeskolen.dk's liste med de tilsvarende data i institutionsregisteret. Vi har således i registrene kunne genfinde, at elevaktiviteten på disse skoler er ophørt. På enkelte skoler har lukkeåret været forskudt op til et par år mellem listen og registeret. Disse skoler er også medtaget i analysen. Det giver i alt 186 skoler. De resterende 29 skoler er ikke medtaget, fordi der via registeroplysningerne ikke har været muligt at konstatere elev-ophør på skolen i det år, hvor skolen skulle være nedlagt. Enten er der stadig aktivitet på institutionen eller skolen er lukket enten meget før eller efter det år, der har været angivet.

Af 186 genfundne skoler er 17 skoler klassificeret som værende en anden type institution end en folkeskole, fx specialskoler, dagbehandlingstilbud osv. Denne analyse dækker kun eleverne som gik på en skole som var klassificeret som folkeskole, og dækker således 169 folkeskoler som er lukket i perioden 2008-2015.

De elever, der gik på en skole, der lukkede, er undersøgt, dog stammer elevernes oplysninger fra 1. oktober året før. Det vil sige, at hvis skolen lukkede i 2011, så er det eleverne pr. 1. oktober 2010, der er undersøgt. Dog er baggrundsoplysninger omkring eleverne taget 1. januar det år skolen lukkede således at hvis skolen lukkede i 2011, så er baggrundoplysninger omkring fx bopæl fra 1 januar 2011.

Oplysningerne om institutionerne er de nyeste tilgængelige oplysninger fra 2016.

Oplysningerne for hvem, der har gået på de lukkede skoler, er sammenlignet med oplysninger for samtlige folkeskoleelever i perioden 2008-2015.

Metodeboks 2. Kvadratnettet

Kvadratnettet
AE har udviklet en metode til at udpege forskellige geografiske områder.
Først er der spændt et net udover landet bestående af kvadrater af 100 x 100 meter. Dernæst er disse kvadrater smeltet sammen i polygoner, dvs. et sæt punkter, der afgrænser et område, som opfylder den betingelse, at der skal være mindst 100 personer i hver polygon. Polygonerne i kvadratnettet er således lavet, så de på den ene side er små (100 x 100 meter), og dermed præcise, men på den anden side er store nok til at opfylde kravet om 100 personer. Præcisionen vil generelt være størst i store byer og mindre i landdistrikterne. Ethvert polygon har en koordinat for midten af polygonerne. Der er kun lavet polygoner der, hvor der bor nogen. Det er også sådan, at et polygon aldrig kan gå over hav, hvorfor ø'erne er velafgrænsede. Det er desuden lavet en regel for, hvor upræcist et område er defineret. Det betyder, at områder, hvor forholdet mellem det beboede areal og arealet af det minimale omkringliggende konvekse område er under 0,4, er frasorteret.

Befolkningstæthed
I denne analyse er befolkningstætheden inden for en radius af 1 km i hvert polygon brugt. Tætheden er beregnet ud fra midtkoordinaten i alle polygonerne. De personer, der bor i meget tyndtbefolkede områder, har ikke oplysninger om befolkningstæthed. Den befolkningstæthed, der bruges her i analysen, viser således, den oplevede tæthed for de skoleelever, der medtages i analysen. Det betyder, at hvis man sammenligner med andre opgørelser af befolkningstætheden, skal man være opmærksom på, at tallene her i analysen ikke er befolkningstætheden i byen eller landsdele, men elevernes oplevede tæthed. Man skal også bemærke at tætheden er beregnet inden for en radius på 1 km. Hvis radius var en anden, så vil tætheden ændre sig.

Formålet med at se på befolkningstætheden på den måde, som vi gør her, er, at man kan sige noget om befolkningstætheden inden for fx kommuner og landsdele, dvs. at kunne udpege tyndtbefolkede og tætbefolkede områder.